

Titel: Forklaring til skema over de sproglige discipliner, [HWF] 007-0110

Citation: "Forklaring til skema over de sproglige discipliner, [HWF] 007-0110", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds:
https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_007-shoot-wacc-2013_0058_007_HWF_0110_p1_bP0_TB00005/facsimile.pdf (tilgået 13. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

KNUD TØGEBY: FORKLARING TIL SKEMA OVER DE SPROGLIGE DISCIPLINER.
=====

I. synkroni: studiet af et givet sprogsystem og dets realisation.

1. langue: dvs sprogsystemet, hvor der hersker symmetri, ligevægt og solidaritet, være sig i fonologi, hvor fonemklasserne danner et system, og inden for hver af disse igen de enkelte fonemer danner systemer, eller i morfologi, hvor ordklasserne er ordnet i et system og de enkelte ord igen inden for hver af disse. Hvis vi nu betragter et ords ydre lydige form, saa vil vi se, at den hverken kan regnes for fonologi, da det drejer sig om kombinationer, ej heller for morfologi, da det drejer sig om lyd, ikke om tyd, men at den dog hører med til la langue, da den udger en nødvendig del af ordet paa dets plads i sprogsystemet. Dette har nødvendiggjort opstillingen af en tredje disciplin, morfonologi, der behandler ordets lydige side i forhold til dets logiske side.

2. parole: dvs sprogrytmen, den lineære realisation af la langue. I fonetikken studeres dels den rolle, fonemerne kommer til at spille i stavelsen, dels den specielle fonetiske lydvardi, fonemerne faar paa visse pladser og i visse kombinationer. I syntaksen undersøges ordenes funktion som led i sætningen og deres specielle semantiske anvendelsestype i visse ledfunktioner og i visse kombinationer. Imellem disse kunde man stille sætningsfonetik.

La parole er altsaa af lineær karakter: det ene stavelses-element følger efter det andet, det ene sætningsled følger efter det andet. Alene heraf forstaar man, at der ikke kan være tale om system i la parole. Man har altsaa ikke noget fonetisk system, ej heller noget syntaktisk system. Til gengæld finder man noget, som ikke findes i la langue paa grund af dettes karakter af ligevægt, nemlig tendenser: man kan have fonetiske tendenser, dels saadanne, der foretrækker visse stavelseskonstruktioner, dels saadanne, der foretrækker en bestemt fonetisk udtale. Man kan have syntaktiske tendenser, dels saadanne, der